

کاربرد مشاوره در ارتقای کیفیت زندگی

بررسی نقش واسطه ای تاب آوری در رابطه بین ویژگی های شخصیتی و کیفیت زندگی

محمود گودرزی

عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد سنندج

علیرضا بوستانی پور

دانشجوی دکتری مشاوره دانشگاه خوارزمی (تربیت معلم)

مقدمه

شخصیت از جمله مباحثی است که قدمت آن به بلندای حیات بشریت است و از آن زمان که جامعه بشری به ضرورت شناخت خویشتن علم یافت، سیلی از نظریه پردازی ها در این حیطه نضج گرفت. از سوی دیگر مفهوم تاب آوری مفهوم جدیدی است که این نیز به نوبه خود جزئی از شخصیت می باشد و یک جزئی از روانشناسی مثبت گرا و شاخه ای جدید از روانشناسی علمی است این حوزه بر بعد روشن روانشناسی متمرکز است و به مطالعه محاسن و قوت هایی می پردازد که فرد و جامعه را برای رشد و ترقی آماده میکند (کار، ۱۳۸۹). اصطلاح برونگرایی نیز یک جزئی از شخصیت است همانگونه که تاب آوری یک جز از روانشناسی مثبت گرا است. این دو عامل می توانند با هم یک ارتباط متقابل را داشته باشند و هر کدام می تواند بر روی دیگری اثر خود را اعمال کند، زیرا هر دو جزئی از جنبه های رفتار انسانی است. سازمان جهانی بهداشت، سلامت روانی را ارتباط موزون و هماهنگ با دیگران تغییر و اصلاح محیط فردی اجتماعی و حل تضادها و تمایلات شخصی به طور منطقی و مناسب می داند (کار، ۱۳۸۹). از آنجا که تاب آوری در افراد می تواند به دلیل نوع شخصیت آنها باشد بنابراین انتظار می رود که بین تاب آوری و ابعاد شخصیت افراد و نیز کیفیت زندگی آنها رابطه معنی داری وجود داشته باشد (بوندر و کورنر، ۱۳۸۹). لذا پژوهش حاضر بر آن است که با بررسی رابطه بین ویژگی های شخصیتی افراد و کیفیت زندگی به بررسی نقش واسطه تاب آوری در این رابطه بپردازد. تاب آوری به عنوان یک مهارت آموختنی شناخته می شود که توان تحمل شرایط مبهم و اضطراب زا را در افراد افزایش می دهد.

روش پژوهش

پژوهش گران با بررسی ویژگی های شخصیتی ۳۰۰ نفر از دانشجویان دانشگاه های سراسری و آزاد شهر تهران و نمرات آنها در ویژگی های پنج گانه مورد نظر در آزمون NEO ۶۰ سوالی، آزمون کیفیت زندگی و آزمون تاب آوری، به بررسی رابطه آنها با کیفیت زندگی این ویژگی ها پرداختند. نمونه گیری به صورت غیر تصادفی و از بین دانشجویان داوطلب همکاری انتخاب شده بودند. پس از جمع آوری پرسشنامه ها و گردآوری آن ها از بین ۳۳۴ پرسشنامه اجرا شده، ۳۰۰ پرسشنامه که به صورت کامل تر پاسخ گرفته بودند انتخاب، و مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. سپس با استفاده از روش رگرسیون چند متغیری به بررسی میزان پیش بینی تاب آوری براساس ویژگی های شخصیتی و در نهایت نقش واسطه ای تاب آوری در پیش بینی کیفیت زندگی پرداختند. در جدول ۱، شاخص های آماری میانگین، انحراف معیار و در جدول ۲، ماتریس همبستگی متغیر های مورد مطالعه نشان داده شده است.

جدول ۱- میانگین، انحراف معیار متغیر های پژوهش

متغیر های پژوهش	میانگین	انحراف معیار
کیفیت زندگی	۳۴/۶۵	۲۱/۸۳
تاب آوری	۱۳۵/۴۳	۲۳/۶۰
اضطراب	۳۰/۱۴	۶/۶۴
برونگرایی	۲۲/۲۶	۵/۴۱

دوازدهمین سمینار انجمن مشاوره ایران

کاربرد مشاوره در ارتقای کیفیت زندگی

۷/۴۱	۲۸/۵۴	بازبودن
۵/۴۴	۲۱/۰۵	پذیرش
۶/۶۳	۳۹/۳۳	مسئولیت پذیری

جدول ۲- ماتریس همبستگی متغیرهای مورد مطالعه

۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	
							۱	۱. کیفیت زندگی
						۱	** ۰/۷۸	۲. تاب آوری
				۱	* ۰/۱۷	* ۰/۲۰	۰/۱۵	۳. اضطراب
			۱	- ۰/۱۴	* ۰/۱۸	* ۰/۱۸	۰/۰۹	۴. برونگرایی
		۱	- ۰/۱۳	۰/۱۲	* ۰/۱۶	* ۰/۱۷	۰/۱۲	۵. بازبودن
	۱	- ۰/۱۰	۰/۱۴	- ۰/۱۱	۰/۱۵	۰/۱۰	۰/۱۵	۶. پذیرش
۱	- ۰/۱۵	۰/۰۸	- ۰/۱۱	۰/۰۹	۰/۱۱	۰/۱۵	* ۰/۲۰	۷. مسئولیت پذیری

*: معنی داری در سطح ۰/۰۵ - **: معنی داری در سطح ۰/۰۱

پیش فرض های پژوهش:

پیش فرض یک: بین کیفیت زندگی و ویژگی های شخصیتی رابطه معنی دار وجود دارد. برای آزمون این فرضیه از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد و نتایج در جدول ۳ قابل مشاهده است.

جدول ۳- همبستگی بین ویژگی های شخصیتی و کیفیت زندگی

کیفیت زندگی	اضطراب	برونگرایی	بازبودن	پذیرش	مسئولیت پذیری
۰/۱۵	۰/۰۹	۰/۱۲	۰/۱۵	* ۰/۲۰	

*: معنی داری در سطح ۰/۰۵ - **: معنی داری در سطح ۰/۰۱

با توجه به جدول ۳ می توان استنباط کرد که کیفیت زندگی تنها با مسئولیت پذیری رابطه مستقیم و معنادار دارد، و سایر ویژگی ها با کیفیت زندگی رابطه معناداری را نشان ندادند.

پیش فرض سه: بررسی رابطه بین تاب آوری و کیفیت زندگی.

برای آزمون این فرضیه از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد و نتایج در جدول زیر آمده است.

جدول ۴- همبستگی بین کیفیت زندگی با تاب آوری و کیفیت زندگی

کیفیت زندگی	تاب آوری
** ۰/۷۸	

دوازدهمین سمینار انجمن مشاوره ایران

کاربرد مشاوره در ارتقای کیفیت زندگی

*: معنی داری در سطح ۰/۰۵ - **: معنی داری در سطح ۰/۰۱

با این نتایج می توان استنباط کرد که کیفیت زندگی و تاب آوری رابطه مستقیم معنادار در سطح ۰/۰۱ دارد.

پیش فرض چهارم: تاب آوری بطور معناداری قادر به پیش بینی کیفیت زندگی هستند.

جدول شماره ۵ زگرسون چندگانه به روش همزمان برای پیش بینی کیفیت زندگی براساس تاب آوری و کیفیت زندگی

متغیر ملاک	متغیرهای پیش بین	بتا	t	P	R	R ²	F	df	P
کیفیت زندگی	تاب آوری	۰/۸۷	- ۱۵/۷۵	** ۰/۰۱	۰/۹۱	۰/۸۲	۷۶۶/۰۷	۳۱۷ و ۲	** ۰/۰۰۱

*: معنی داری در سطح ۰/۰۵ - **: معنی داری در سطح ۰/۰۱

از نتایج آزمون تحلیل واریانس ($F_{2, 317} = 07/766, P > 0/01$) می توان استنباط کرد که بین متغیرهای پیش بین (تاب آوری) و متغیر ملاک (کیفیت زندگی) رابطه خطی معنادار ۰/۰۱ وجود دارد و تاب آوری قادر به پیش بینی کیفیت زندگی است. مجذور ضریب همبستگی برابر ۰/۸۲ است که به معنی تبیین ۸۲ درصد از واریانس کیفیت زندگی از طریق تاب آوری است.

پیش فرض پنجم:

ویژگی های شخصیتی قادر به پیش بینی میزان کیفیت زندگی هستند.

جدول شماره ۶ زگرسون چندگانه به روش همزمان برای پیش بینی کیفیت زندگی براساس انواع ویژگی های شخصیتی

متغیر ملاک	متغیرهای پیش بین	بتا	t	P	R	R ²	F	df	P
کیفیت زندگی	اضطراب	۰/۲۳	۰/۹۵	۰/۳۴	۰/۲۲	۰/۰۵	۲/۶۷	۳۱۳ و ۶	** ۰/۰۱
	برونگرایی	- ۰/۱۸	- ۰/۷۵	۰/۴۵					
	بازبودن	- ۰/۳۷	- ۱/۴۴	۰/۱۵					
	پذیرش	- ۰/۵۱	- ۲/۰۶	۰/۱۲					
	مسئولیت پذیری	۰/۴۱	۱/۵۳	* ۰/۰۴					

*: معنی داری در سطح ۰/۰۵ - **: معنی داری در سطح ۰/۰۱

نتایج حاصل از اجرای رگرسون چندگانه پیش بینی کیفیت زندگی براساس انواع ویژگی های شخصیتی نشان می دهد که تنها مسئولیت پذیری می تواند به شکل معناداری کیفیت زندگی را پیش بینی کنند. سطح پیش بینی سایر ویژگی ها معنادار نبودند.

پیش فرض اصلی پژوهش

ویژگی های روانشناختی می توانند بین کیفیت زندگی با تاب آوری نقش میانجی ایفا کنند. به منظور آزمون نقش واسطه گری تاب آوری بین ویژگی های شخصیتی و کیفیت زندگی از طریق تحلیل مسیر به روش رگرسون سلسله مراتبی و با استفاده از روش بارون و کنی استفاده شد. جدول ۴-۸ نتایج این تحلیل را نشان می دهد.

جدول ۷ - نتایج رگرسون چندگانه به روش سلسله مراتبی برای آزمون نقش واسطه گری

دوازدهمین سمینار انجمن مشاوره ایران

کاربرد مشاوره در ارتقای کیفیت زندگی

گروه تخصصی اجتماعی استان کرمانشاه

دفتر تخصصیات کاربردی
گروه تخصصی روانشناسی استان کرمانشاه

دانشگاه علوم پزشکی
و خدمات بهداشتی درمانی کرمانشاه

سازمان نظام روان‌شناسی و مشاوره
جمهوری اسلامی ایران

دوازدهمین سمینار انجمن مشاوره ایران

کاربرد مشاوره در ارتقای کیفیت زندگی

نتایج حاصل نشان دهنده آن است که برون گرایی و مسئولیت پذیری می توانند به طور معناداری کیفیت زندگی را پیش بینی کرده و تاب آوری، در پیش بینی کیفیت زندگی، فقط از روی مسئولیت پذیری نقش واسطه ای دارد. این نتیجه با یافته های زولی و هیل (۲۰۱۲) و نظرات اسلوبیگ (۲۰۰۵)، و نظری و مختاری (۱۳۸۹) و عظیمی (۱۳۹۰) همخوان است.

منابع و مأخذ

بوند، ج. کورنر، و. (۱۳۸۹). *کیفیت زندگی و سالمندان*. ترجمه محقق کمال. تهران: نشر دانژه.
 عظیمی، ل. (۱۳۹۰). *مطالعات کیفیت زندگی*. تهران: ناشر نویسنده.
 کار، آ. (۱۳۸۵). *روانشناسی مثبت*. ترجمه شریفی، نجفی زند و ثنائی. تهران: نشر علمی.
 نظری، ج. مختاری، ل. (۱۳۸۹). *کیفیت زندگی و جامعه شناسی*. تهران: نشر جامعه شناسان.

Slobig, J. (2005). *Resiliency*. THE: Respina Pub.

Zolly, A. Healy, A. (2012). *Resilience: Why Things Bounce Back*. NY: Free Press.

گروه تخصصی اجتماعی استان کرمانشاه

دفتر تخصصی کار فرهنگی
 گروه تخصصی فرهنگی استان کرمانشاه

دانشگاه علوم پزشکی
 و خدمات بهداشتی درمانی کرمانشاه

مادان نظام روان‌شناسی و مشاوره
 جمهوری اسلامی ایران

This document was created with Win2PDF available at <http://www.daneprairie.com>.
The unregistered version of Win2PDF is for evaluation or non-commercial use only.